

ВІДГУК

**на дисертаційну роботу Шатарського Артура Яремовича
«Формування механізму управління економічною безпекою підприємств
мережевих структур», подану на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за
спеціальністю 051 «Економіка»**

Актуальність обраної теми та її зв'язок з науковими планами та програмами

Підприємства мережевих структур України провадять діяльність в умовах мінливого середовища, що характеризується нестабільністю та динамічністю в силу впливу різних загроз.

У зв'язку із цим виникає потреба у безпекоорієнтованому підході до управлінської діяльності в зазначених підприємствах. Це, своєю чергою, потребує відповідних наукових, методичних та практичних розробок. У наукових джерелах ще не повною мірою сформовано і науково-обґрунтовано механізми формування механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур. Вирішенню саме цих наукових завдань й присвячена дисертаційна робота Шатарського Артура Яремовича «Формування механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур», з огляду на що є актуальною.

Тема дисертації пов'язана з планами науково-дослідних робіт Західноукраїнського національного університету за темою «Економічна безпека: детермінанти розвитку та механізми забезпечення» (номер державної реєстрації 0119U100877), у якій подано авторські рекомендації щодо удосконалення управління економічною безпекою підприємницьких структур; а також є складовою науково-дослідної роботи Прикарпатського інституту ім. М. Грушевського ПрАТ «ВНЗ «МАУП» за темою «Україна в контексті світових й національних модернізаційних процесів формування

державності та громадянського суспільства: політичний, юридичний, економічний, соціальний, психологічний і управлінський аспекти» (номер державної реєстрації 0119U100492), у якій подано авторські рекомендації щодо удосконалення організаційно-економічного оцінювання реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки мережевих структур.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність та новизна

За результатами вирішення у дисертаційній роботі наукових завдань сформульовано низку теоретико-методичних положень, висновків і рекомендацій, які характеризуються науковою новизною й свідчать про конкретний особистий внесок автора у розвиток теорії та практики економіки та безпекознавства. До них можна віднести:

1. Сутнісне позиціонування дефініції «економічна безпека підприємств мережевих структур» та «стратегія економічної безпеки підприємств мережевих структур», які передбачають забезпечення економічної безпеки, що має певні специфічні характеристики, успішність реалізації яких оцінюється за допомогою ієрархічної системи детермінант.

2. Структурно-функціональний підхід до формування економічної безпеки підприємств мережевих структур у процесі якого, наслідок визначається економічним результатом стратегічних векторів зміцнення економічної безпеки та безпосереднім впливом предметних аспектів мережевих структур.

3. Інструментарій економічного аналізу щодо оцінювання сучасного стану й основних тенденцій розвитку вітчизняних підприємств мережевих шляхом дослідження традиційних економічних показників, які опосередковано характеризують рівень економічної безпеки.

4. Доповнення до наукового підходу щодо організаційно-економічного оцінювання ефективності реалізації стратегії економічної безпеки підприємства мережевих структур, що дозволяє бачити рівень застосування

потенціалу мережевої системи та показника чистого дисконтованого доходу, як головного орієнтира стратегії безпеки у вартісному вираженні.

5. Механізм протидії загрозам економічної безпеки підприємств мережевих структур, що базується на застосуванні інструментарію управління економічною безпекою та передбачає спільне застосуванням граничного, сценарного, ресурсного, мережевого підходів, що дає змогу здійснити оптимізацію систем проектних заходів.

У роботі є низка й інших конкретних наукових розробок і положень, що містять наукову новизну, спрямовані на подальше удосконалення існуючих і формування нових механізмів детінізації фінансово-економічних відносин. З ними цілком можна погодитися.

Наукові положення, висновки й рекомендації, сформульовані в дисертаційній роботі, характеризуються належним рівнем обґрунтованості та достовірності. Це аргументовано підтверджується глибоким та критичним аналізом фундаментальних наукових праць, використанням широкого спектру загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, адекватним підбором та аналізуванням значного масиву інформаційної бази дослідження за темою дисертації, успішною апробацією теоретико-прикладних розробок на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, їх дискусійним обговоренням за результатами виступів на наукових семінарах, а також впровадженням результатів дослідження у практику формування механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур.

Аналіз сформульованих у дисертаційній роботі теоретико-методичних положень, висновків і рекомендацій свідчить про конкретний особистий внесок автора, а в тих працях, що написані у співавторстві, виокремлений в переліку публікацій.

За рівнем наукової новизни результати дослідження відповідають вимогам до дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Оцінка змісту та завершеності дисертації

Зміст дисертації охоплює основні аспекти теми. Дисертаційна робота складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Загальний обсяг дисертації становить 238 сторінок. Робота містить 36 таблиць, 20 рисунків, 3 додатки на 10 сторінках. Список використаних джерел налічує 206 найменувань. За структурою та логікою викладу матеріалу зміст дисертації відображає процес і результати дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність наукової проблематики, виокремлено наукову новизну, визначено практичну значущість дослідження, сформульовано його мету та завдання, окреслено предмет та об'єкт, а також висвітлено зв'язок із науковими темами.

У першому розділі «Теоретичний базис управління економічною безпекою підприємств мережевих структур» узагальнено концептуалізацію сучасних поглядів на поняття та основні підходи до економічної безпеки підприємств мережевих структур; досліджено особливості розвитку та принципи економічної системи як орієнтира забезпечення мережевої взаємодії; обґрунтовано формування системи економічної безпеки мережевих структур.

У другому розділі «Аналітичне дослідження передумов комплексної оцінки економічної безпеки підприємств мережевих структур» досліджено особливості сучасного стану та тенденцій управління мережевих структур національної економіки; проведено практичний механізм ідентифікації аналітичних показників економічної безпеки підприємств мережевих структур, а також здійснено оцінювання та моніторинг впливу загроз економічній безпеці підприємств в контексті застосування мережевого модулювання.

У третьому розділі «Удосконалення механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур» розроблено практичний безпекознавчий базис щодо формування методики оптимізації

фінансових ресурсів підприємств мережових структур; сформовано стратегічні імперативи зміцнення економічної безпеки підприємств мережової системи. На основі чого розроблено рекомендації щодо покращення організаційно-управлінських процедур оцінювання стратегії економічної безпеки мережових структур.

Завершується робота *висновками*, які відображають зміст та основні результати дослідження.

У *додатках* наведено допоміжні матеріали, використані або отримані у процесі дослідження.

Оцінюючи дисертацію, варто зазначити, що робота написана загальноприйнятою науковою мовою із використанням сучасної української наукової термінології, основні її положення розкрито повністю відповідно до мети та завдань дослідження та є завершеною науковою кваліфікаційною працею, що виконана автором самостійно без ознак плагіату. Дисертація, за вимогами щодо структури, змісту та загального обсягу, що висуваються до здобувача наукового ступеня доктора філософії, повністю відповідає чинним вимогам.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації у наукових фахових виданнях та інших публікаціях

Аналіз публікацій автора дає змогу зробити висновок про повноту викладу основних наукових положень дисертаційної роботи у фаховій літературі. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії відповідно до чинних вимог. Зокрема, результати дослідження опубліковано у 16 наукових працях, із них: 2 праці – у колективних монографіях; 5 статей – у наукових фахових виданнях України; 1 стаття – у міжнародному науковому періодичному виданні; 8 публікацій – апробаційного характеру. Загальний обсяг опублікованих праць становить 10,5 друк. арк. (особисто автору належить 7,6 друк. арк.), зокрема наукових праць, в яких опубліковані

основні наукові результати дисертації – 5,5 друк. арк., наукових праць апробаційного характеру – 2,1 друк. арк.

Результати дослідження пройшли необхідну апробацію у вигляді доповідей та виступів на науково-практичних конференціях. В опублікованих наукових працях розкривається сутність і зміст положень, задекларованих автором як таких, що містять елементи наукової новизни. Їх кількість повністю відповідає чинним вимогам, що надає авторові права публічного захисту дисертації.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

У поданій до захисту дисертаційній роботі є низка положень, висновків й рекомендацій, які мають дискусійний характер та певні недоліки, а саме:

1. У роботі проведено ґрунтовний аналіз наукових джерел з тематики, пов'язаної з темою. Разом з тим, було б доцільно завершувати його виокремленням питань, які ще у науковому плані не вирішені та досліджуються у дисертації.

2. На рис. 1.4. роботи викладено модель формування економічної безпеки підприємств мережевих структур, де одним із її елементів запропоновано такий як «Визначення показників економічної безпеки підприємств мережевих структур». Проте для оцінки стану економічної безпеки підприємства потрібно не тільки відповідні показники, а й обов'язково їх граничні значення. У цьому й основна суть безпекового оцінювання.

3. На рис. 1.6 (с. 84) дисертації запропоновано структурно-логічну схему системи економічної безпеки підприємств мережевих структур. Однак з цієї схеми не видно саме системи, тобто основних її елементів та зв'язків між ними. Окрім того подано два однакових за змістом елементи: «мета» та «цілі».

4. У табл. 2.4 (с. 105) роботи подано результати дослідження структури підприємств мережевих структур України. Для глибшого

наукового аналізу їх розвитку в контексті досліджуваної проблематики варто було б розширити статистичні дані за кілька періодів. Від цього якість дисертації тільки б покращилася.

5. У п. 2.3, де дисертантом викладено аналітичну частину роботи, доцільно було б змістовніше проаналізувати специфіку використання моделі типу AoN під час реалізації економіко-математичного моделювання складової економічної безпеки підприємств мережевих структур.

6. У таблиці 3.16 «Реалізація комплексу заходів за складовими економічної безпеки» у колонці «система економічної безпеки підприємства» передбачено як її елемент «загрози економічній безпеці». Такий підхід до розуміння структури зазначеної системи є помилковим або це є технічною помилкою, оскільки саме система економічної безпеки підприємства й призначена для протидії загрозам, використовуючи усі необхідні її елементи та зв'язки між ними.

В цілому зазначені зауваження суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Аналіз дисертації та опублікованих праць Шатарського А. Я. на тему «Формування механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур», дає підстави зробити висновок, що зазначене дослідження є завершеною кваліфікаційною науковою роботою. У дисертації отримано нові науково-обґрунтовані результати, які є актуальними, містять наукову новизну, мають теоретичне й практичне значення та дали змогу авторів концептуально вирішити наукове завдання, яке полягає в теоретичному обґрунтуванні і розробці методичних підходів щодо удосконалення існуючих і розроблення нового механізму управління економічною безпекою підприємств мережевих структур.

Зазначена дисертаційна робота за змістом відповідає спеціальності 051 «Економіка», вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня

доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Шатарський Артур Яремович – заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Офіційний опонент:
доктор економічних наук, професор
проректор Львівського державного
університету внутрішніх справ

Василь ФРАНЧУК